

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ
УПРАВЛІННЯ

Рудковський О.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ,
Україна

ECONOMIC SECURITY CORPORATE ENTERPRISE MANAGEMENT AS A SUBJECT

Rudkovsky O.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ КОРПОРАТИВНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ОБЪЕКТ
УПРАВЛЕНИЯ

Рудковский А.В., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет,
Киев, Украина

Постановка проблеми. У сучасних умовах ефективність підприємництва, особливо корпоративного сектора, є визначальним чинником економічного розвитку України. Ринкові реформи 90-х років ХХ століття – початку ХХІ століття слід віднести до основних факторів, що зумовили специфіку розвитку економіки України. Такі зміни чи не найбільшою мірою відобразилися саме на корпоративних підприємствах як основного ланцюга всього комплексу соціально-економічних відносин у галузях. Корпоративні підприємства стали основними об'єктами реформування і через цей процес здійснювалися зміни всієї економіки. Одним з шляхів нейтралізації цих негативних впливів є формування механізму забезпечення корпоративної безпеки підприємства. [1]

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств досліджувалися багатьма науковцями. Зокрема, це провідні зарубіжні та вітчизняні вчені: Т. Аллісон, Дж. К. Ван Хорн, К. Жюгляр, Дж. Найт, Г. Фостер, Й. Шумпетер, Л.І. Абалкін, Г.О. Мінаєв, Є.А. Олейніков, Г.Х. Попов, В.В. Шликов, В.І. Ярочкін та ін., а також вітчизняні науковці: О.Ю. Амосов, О.І. Барановський, І.А. Белоусова, О.Ф. Белов, О.Г. Білорус, І.Ф. Бінько, І.О. Бланк, З.М. Борисенко, З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, О.С. Власюк, С.Б. Воронцов, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, В.П. Горбулін, І.М. Грищенко, В.І. Грушко, М.П. Денисенко, А.О. Єпіфанов, М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, Я.А. Жаліло, В.С. Загорський, В.В. Засанський, О.І. Захаров, О.А. Кириченко, Л.Л. Кістерський, А.Т. Ковальчук, Т.Т. Ковальчук, Г.В. Козаченко, А.М. Колот, О.Є. Користін, В.В. Крутов, Є.К. Марчук, О.М. Мозговий, В.І. Мунтіян, Ю.М. Пахомов, С.І. Пирожков, Д.К. Прейгер, П.Я. Пригунов, В.М. Свінцицький, В.С. Сідак, А.І. Сухоруков, В.І. Терехов, В.А. Тимошенко, В.М. Федосов, М.І. Флейчук, М.Г. Чумаченко, В.Я. Шевчук, Л.Г. Шемаєва, С.М. Шкарлет, В.Т. Шлемко, Г.К. Яловий та інші.

Формулювання цілей статті. Розглянуто підходи до визначення економічної безпеки корпоративного підприємства. Розглянути теоретико-методологічні та методичні засади удосконалення управління економічною безпекою.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах ефективність підприємництва, особливо корпоративного сектора, є визначальним чинником економічного розвитку України. Вивчення сутності та розгляд особливостей економічної безпеки дають змогу зробити припущення щодо наявності певної специфіки економічної безпеки підприємства з позиції розгляду її як об'єкту управління. Є декілька причин, які, власне, стосуються не стільки загального розуміння економічної безпеки підприємства, скільки її саме як об'єкту управління, які уможливають припущення наявності такої специфіки. Зокрема, до таких причин належить, по-перше, потреба у з'ясуванні розуміння підприємства як об'єкту управління, а, по-друге, як об'єкту, який, тяжіючи до досягнення визначеного рівня економічної безпеки, потребує вибору методологічного підґрунтя та спеціального інструментарію управління такою безпекою. [2]

Серед завдань, вирішення яких пов'язане із забезпеченням економічної безпеки корпоративного підприємства, найбільш важливими є:

- забезпечення незалежності корпоративного підприємства, його економічного суверенітету;
- ефективне задоволення матеріальних потреб корпоративного підприємства;

- створення умов для гармонійного розвитку корпоративного підприємства;
- ефективний захист внутрішніх і зовнішніх ніш ринку;
- захист форми власності підприємства;
- забезпечення економічної стійкості в умовах непередбаченого розриву міжнародних економічних зв'язків;
- забезпечення економічної стійкості в разі виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, а також збройних конфліктів різного рівня;

Наведений перелік завдань є актуальним для підтримання економічної безпеки корпоративного підприємства в будь-який період його розвитку, проте пріоритетність завдань повинна визначатися, виходячи з конкретної ситуації. Найактуальніші заходи для забезпечення економічної безпеки корпоративного підприємства:

- розробка програм та механізмів реалізації завдань відповідно до обраних пріоритетів;
- діагностика галузевої конкурентоспроможності;
- вибір пріоритетних напрямків розвитку які в змозі забезпечити вихід на нові ринки;
- забезпечення активної участі в реалізації обраних програм.

Наведені фактори впливають на розвиток вітчизняного ринку корпоративної консолідації, коли перепони внутрішній консолідації заважають становленню сильних національних компаній, але не можуть в достатній мірі стримати потужних з точки зору організаційного та фінансового забезпечення іноземних поглиначів.[3]

На нашу думку можна виділити такі складові економічної безпеки корпоративного підприємства: фінансову безпеку; зовнішньоекономічну безпеку; інвестиційну безпеку; енергетичну безпеку; соціальну безпеку; демографічну безпеку; продовольчу безпеку; науково-технологічну безпеку; виробничу безпеку.

Економічна безпека країни як стан економіки, що дозволяє забезпечити сталий соціально-економічний розвиток, потребує ефективного управління, адже саме економічна безпека повинна визначати напрямок їх розвитку та забезпечувати відповідну регуляторну політику. З цих позицій особливої актуальності набуває проведення адекватної оцінки економічної безпеки корпоративної безпеки з метою управління нею.

Наведений перелік свідчить про всеохоплюючий характер методики оцінки економічної безпеки корпоративного підприємства. Крім того, розрахунок інтегрального індексу дозволяє оцінити економічну ситуацію в країні комплексно, а можливість розрахунку інтегрального показника за кожною з наведених компонент дозволяє аналізувати ситуацію за сферами. Рівень контролю іноземними корпораціями над вітчизняними суб'єктами господарювання, а отже і рівень їх впливу на розвиток національної економіки виражається передусім через показники іноземного інвестування. Визначена методика в своїй більшості обумовлена прагненням авторів охопити весь спектр факторів економічної безпеки та представити її єдиним інтегральним індексом. З одного боку, наявність єдиного комплексного показника оцінки пов'язана з певною зручністю для його представлення та аналітичної інтеграції, але з іншого – це в значній мірі знижує адекватність та практичну цінність результатів аналізу.[4]

Вищезазначене дозволяє констатувати потребу у обґрунтуванні диференційованого підходу до аналізу економічної безпеки країни з розбивкою інтегрального індексу на окремі складові елементи. В методиці передбачене розмежування загальної оцінки на складові. Дане розмежування пов'язане із виокремленням різних сфер економіки країни, функціонування яких визначає рівень економічної безпеки. Представлений підхід дозволяє виявити джерела походження загроз економічній безпеці корпоративного підприємства. Відсутність поділу індикаторів економічної безпеки на поточні та перспективні є суттєвим недоліком Методики та обумовлює її переважну аналітичну цінність для розробки управлінських заходів пост-фактум за реактивним принципом, коли органи державного регулювання реагують на вже ідентифіковані загрози, а не розробляють заходи з їх попередження. Тому, на нашу думку, доцільним було б розмежування індикаторів економічної безпеки на поточні (ті, які характеризують її поточний стан) та довгострокові (ті, які визначають передумови її забезпечення в довгостроковому періоді). Запропонований поділ не означає відмову від розмежування індикаторів за сферами економіки, він повинен стати основою рекомбінації факторів оцінки. Причому, оптимальним, на нашу думку, повинен бути наступний механізм розрахунку інтегрального індексу.

Застосування наведеного підходу до розмежування рівнів економічної безпеки дозволить зберегти аналітичні переваги існуючої методики та покращити її через забезпечення інформаційних

потреб реагування не тільки на актуалізовані загрози, а і розробки превентивних заходів державного регулювання.

Економічна безпека не є статичною характеристикою і стосовно корпоративного підприємства може бути розглянута в різних тимчасових аспектах. Економічний процес функціонування підприємства – це постійна зміна, рух у вигляді взаємодії чинників виробництва й господарської діяльності. Тому економічна безпека носить дискретний характер – у кожен окремий фіксований момент часу економічна безпека підприємства є статичною безпекою. Але постійний вплив на діяльність підприємства чинників, що дестабілізують його діяльність, не дозволяє обмежуватися розглядом тільки цього виду безпеки. Природі економічних відносин у цьому випадку відповідає динамічна економічна безпека. Вона характеризує й оцінює процес розвитку підприємства в постійному русі в часі. Два вищеназвані види економічної безпеки – статична і динамічна – в процесі господарської діяльності взаємообумовлені і взаємодоповнюють одно одну і тому повинні розглядатися в діалектичному взаємозв'язку.[5]

Ще одним аспектом прояву економічної безпеки є часовий аспект. Забезпечення економічної безпеки корпоративного підприємства може бути розглянуте з позиції витрат часу на досягнення цілей підприємства. У рамках цього процесу вирішуються два основні завдання:

тактичне, пов'язане з підтримкою безпеки і взаємодії всіх елементів підприємства (вирішення цього завдання здійснюється, як правило, у відносно короткостроковій перспективі – до одного року);

стратегічне, таке, що забезпечує стійкий розвиток і вдосконалення підприємства, переведення його в якісно інший стан (вирішення таких завдань можливе лише в тривалій перспективі). Стратегічна економічна безпека корпоративного підприємства визначається як результат його здатності створювати, розбудовувати й зберігати тривалий час конкурентні переваги на ринку. Передумовами досягнення стратегічної безпеки є: здатність об'єктивно оцінювати очікування споживачів і прослідковувати тенденції таких очікувань; здатність вести виробництво, результати якого відповідають очікуванням споживачів у відношенні ціна/якість; здатність до зменшення всіх видів витрат на забезпечення виробничої діяльності – капіталу, трудових ресурсів, сировини й матеріалів, енергії тощо на одиницю продукції; здатність планувати, організовувати й реалізувати ефективні стратегії в управлінні фінансами, виробничою сферою, керівництві.[6]

Таким чином, узагальнюючи результати проведених досліджень такого багатоаспектного поняття як «економічна безпека корпоративного підприємства», оцінюючи достоїнства і вади різних трактувань цієї категорії, під економічною безпекою корпоративного підприємства слід розуміти здатність його економічної системи відновлювати основні показники свого функціонування при впливі на нього дестабілізуючих чинників середовища за рахунок його адаптаційних можливостей, формування і використання потенціалу підприємства та відповідних ситуації методів управління в основних сферах діяльності.[7]

Логіка досліджень ґрунтується на тому, що забезпечення економічної безпеки корпоративного підприємства це, насамперед, визначення тих сторін його діяльності, які найбільше піддаються впливу різних факторів зовнішнього або внутрішнього середовища, а також планування заходів із ліквідації причин, які привели до дестабілізації, включаючи визначення необхідних ресурсів на реалізацію цих заходів. Тому забезпечення економічної безпеки корпоративного підприємства варто розглядати як процес, за допомогою якого можливості й ресурси підприємства спрямовуються на розробку і реалізацію методів управління різними сторонами його діяльності з метою протистояння негативним впливам зовнішніх і внутрішніх факторів.[8]

Висновки. Отже, підвищення рівня економічної безпеки підприємства в цей час не тільки необхідний компонент їх подальшого успішного розвитку, але й можливість існування, свого роду гарантія від банкрутства. У зв'язку із цим необхідно розглядати відновлення економічно безпечного функціонування підприємств як один із головних чинників ефективності їх діяльності. Проведений аналіз сучасного стану справ в економіці України дає підставу вважати, що підвищення рівня економічної безпеки корпоративних підприємств сьогодні не тільки необхідний компонент їх подальшого успішного розвитку, але й можливість існування, свого роду гарантія від банкрутства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Бутко М. П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці / М. П. Бутко. — К. : Знання України, 2005. — С. 163–164.

2. Воробйов В. І. Антикризове управління та фінансова санація підприємств : навч. посіб. / В. І. Воробйов, А. М. Штангрет, О. М. Петрашова, О. В. Мельников. — Київ: ПрАТ «УкрНДІСВД». — 2011. — 396 с.
3. Герасимчук З. В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення : моногр. / З. В. Герасимчук, Н. С. Вавдіюк. — Луцьк : Надстиря, 2006. — 243 с.
4. Грунин О. А. Экономическая безопасность организаций : учеб. пособ. / О. А. Грунин, С. О. Грунин. — СПб., 2002. — 256 с.
5. Зацеркляний М. М. Основи економічної безпеки: навч. посібн. / М. М. Зацеркляний, О. Ф. Мельников. — К.: КНТ, 2009. — 337 с.
6. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України : стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильців. — Львів : Арал, 2008. — 386 с.
7. Шарого Л.Д. Безопасность предпринимательской деятельности : учебник / под общей ред. Л. Д. Шарого. — М. : ВК, 2005. — 480 с.
8. Гапоненко В. Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы / В. Ф. Гапоненко, А. А. Беспалько, А. С. Власков. — М. : Изд-во «Ось-89», 2007. — 208 с.

REFERENCES

1. Butko M. P. (2005). Rehional'ni osoblyvosti ekonomichnykh transformatsiy v perekhidniy ekonomitsi. K. : Znannya Ukrainy, 163–164.
2. Vorobyov V. I. (2011) .Antykryzove upravlinnya ta finansova sanatsiya pidpryyemstv : navch. posib. Kyiv: PrAT «UkrNDISVD»,396 .
3. Herasymchuk Z. V. (2006). Ekonomichna bezpeka rehionu: diahnostryka ta mekhanizm zabezpechennya : monohr. Luts'k : Nadstyrya, 243.
4. Hrunyn O. A.(2002) .Ekonomycheskaya bezopasnost' orhanyzatsyy : ucheb. posob. SPb, 256.
5. Zatserklyanyu M. M.(2009).Osnovy ekonomichnoyi bezpeky: navch. posibn. K. KNT, 337.
6. Vasylytsiv T. H.(2008). Ekonomichna bezpeka pidpryyemnytstva Ukrainy: stratehiya ta mekhanizmy zmitsnennya : monohrafiya L'viv : Aral,386.
7. Sharoho L.D. (2005). Bezopasnost' predprynymatel'skoy deyatel'nosti : uchebnyk M. : VK,480.
8. Haponenko V. F. (2007). Ekonomycheskaya bezopasnost' predpryyatyuy. Podkhodu M. : Yzd-vo «Os'-89»,208.

РЕФЕРАТ

Рудковський О.В. Економічна безпека корпоративного підприємства як об'єкт управління/ О.В. Рудковський //Управління проектами, системний аналіз і логістика. Науковий журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серія: „Економічні науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 13.

В статті запропоновано підхід, щодо визначення економічної безпеки корпоративного підприємства як об'єкт управління та удосконалено методику дослідження процесів пов'язаних з визначенням факторів, які впливають на економічну безпеку.

Об'єкт дослідження – економічна безпека корпоративного підприємства.

Мета роботи – Розглянути підходи до визначення економічної безпеки корпоративного підприємства. Систематизувати ці підходи, виявити позитивні та негативні сторони кожного з цих підходів та запропонувати своє бачення економічної безпеки корпоративного підприємства.

Метод дослідження – в основу методології покладено системний підхід, у межах якого застосовано методи: індукції та дедукції, порівняння і систематизації. За допомогою системного підходу досліджено стан економічної безпеки в Україні та виявлено особливості її функціонування.

Результати статті можуть бути упроваджені при формування прогнозів, стратегій і програм довгострокового розвитку діяльності підприємств. Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – пошук оптимального визначення економічної безпеки корпоративного підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: КОРПОРАЦІЯ, КОРПОРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО, БЕЗПЕКА, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.

ABSTRACT

Rudkovsky O.V. The economic security of the corporate enterprise as an object of management / O. Rudkovska // project management , systems analysis and logistics. Science journal: In Part 2. Part 2: Series: "Economic sciences " - Kyiv: NTU, 2014. - Vol. 13.

This paper proposed an approach to determining the economic security of the corporate enterprise object management and improved methodology for the study of processes related to the definition of factors that affect the economic security.

Object of study - economic security of the corporate enterprise .

Purpose - To consider approaches to determining the economic security of the corporate enterprise. Systematize these approaches , identify positive and negative aspects of each of these approaches and offer their vision of economic security of the corporate enterprise.

The method of research - the basis for the methodology laid systematic approach within which used methods of induction and deduction, comparison and systematization.

Using a systematic approach investigates economic security in Ukraine The particular its functioning.

The results of the article can be implemented by forming projections, strategies and programs for long-term development of enterprises.

Expected assumptions about the object of study - Optimal definition search ekonomisnoyi safety corporate company.

KEYWORDS: KORPORATION, CORPORATE ENTERPRISE, SECURITY, ECONOMIC SECURITY, STRUCTURE OF ECONOMIC SECURITY

РЕФЕРАТ

Рудковский А.В. Экономическая безопасность корпоративного предприятия как объект управления / А.В. Рудковский // Управление проектами , системный анализ и логистика . Научный журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серия: „Экономические науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 13.

В статье предложен подход , по определению экономической безопасности корпоративного предприятия как объект управления и усовершенствована методика исследования процессов связанных с определением факторов , влияющих на экономическую безопасность .

Объект исследования - экономическая безопасность корпоративного предприятия .

Цель работы - рассмотреть подходы к определению экономической безопасности корпоративного предприятия . Систематизировать эти подходы , выявить положительные и отрицательные стороны каждого из этих подходов и предложить свое видение экономической безопасности корпоративного предприятия .

Метод исследования - в основу методологии положен системный подход , в рамках которого применены методы : индукции и дедукции , сравнения и систематизации . С помощью системного подхода исследовано состояние экономической безопасности в Украине и выявлены особенности ее функционирования.

Результаты статьи могут быть внедрены при формировании прогнозов , стратегий и программ долгосрочного развития деятельности предприятий .

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования - поиск оптимальной определения экономисной безопасности корпоративного предприятия .

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА КОРПОРАЦИЯ, КОРПОРАТИВНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ, БЕЗОПАСНОСТЬ, ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ, СИСТЕМА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ , СТРУКТУРА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

АВТОРИ:

Рудковський Олександр Володимирович, кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри економіки, e-mail: arudkovsky@gmail.com, тел. +38068207111, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 01.

AUTHOR:

Rudkovsky O.V., Ph.D., associate professor, National Transport University, associate professor department of manufacturing, e-mail: arudkovsky@gmail.com , tel. +380682071111, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1, of. 01.

АВТОРЫ:

Рудковский О.В., кандидат экономических наук, доцент, Национальный транспортный университет, доцент кафедры экономики, e-mail: arudkovsky@gmail.com, тел. +380682071111, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Лук'янова В.В. доктор економічних наук, Хмельницький національний університет, професор кафедри економіки підприємства і підприємництва, Хмельницький, Україна.

Бедняк М.Н., доктор технічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри менеджменту, Київ, Україна.

REVIEWER:

Lukyanova V.V. , Ph.D., Economics (Dr.), professor, Khmel'nitsk National University, professor, department of economics of enterprises and entrepreneurship, Khmel'nitsk, Ukraine.

Bednyk M.N., Ph.D., Engineering (Dr.), professor, National University, professor, department of management, Kyiv, Ukraine.